GAZETA KRAKOWSKA

Nro 88.

W Krakowa dnia 2 Listopada 1823 Roku w Niedzielę.

Z Petersburga d. 25 Września d. k.
(Z Kuryiera Litewskiego.)

Cesarz Jegomość, dnia 3 Września o godzinie 5tey z południa, przeieżdżał przez miasto Czern, w ciągu podróży swey z Tuły, iadąc traktem Kiiowskim do Orła; dnia zaś 7 o godzinie 4tey z południa, przybył do Karaczewa, wśród radosnych okrzyków mieszkańców, i stanął w domu kupca Szestakowa, przyięty na ganku przez gospodarza z chlebem i solą, a w sali przez Głowę miasta i kupców znacznieyszych. Krótko zabawiwszy w tym domu, i po zmianie koni, Nayiaśnieyszy Pan w pożądanym stanie zdrowia wyiechał do Brańska. Wieczorem miasta Karaczew było oświecone.

Dnia 9 Września, o wpół do trzeciey z południa, Cesarz Jegomość przybyciem Swoiem uszczęśliwić raczył miasto Rosławl; u rogatek spotkany był przez mieyscowego Horodniczego. Mieszkańcy miasta, w uniesieniach radości, przeprowadzali Monarchę do domu kupca Sewerdina, przygotowanego dla Jego Cesarskiey Mości, gdzie także spotkany przez Marszałka Powiatu, Głowę miasta, i znakomitszych obywateli, którzy chleb i sól ofiarowali, a Cesarz Jegomość łaskawem przyięciem udarował. W pół godziny Nayiaśnieyszy Pan w pożądanym stanie zdrowia, wyiechał z Rosławla do osady woyskowey.

Jego Królewska Wysokość Główno-zarządzaiący korpusem inżenierów dróg kommunikacyy, Xżę Alexander Wirtembergski, przybył do Szlisselburga d. 10 Września o godzinie 3ciey z południa, spotkany przez zarządzaiącego oddziałem Ładogskim, Majora inżenierów Bohdanowicza, i innych officerów, oglądał szpital oddziału i roboty około śluz kanału Ładogskiego, a po zmianie koni, w pożądanym stanie zdrowia, udał się do Ładogi.

Dnia 30 Sierpnia po długiey chorobie umarł w Orle, Jenerał Adjutant, Baron Teodor Korff, dowódca 2go korpusu odwodowego iazdy. Dnia 3 Września ciało iego z honorami, stopniowi iego należnemi, zostało pogrzebione.

Dnia 16 Sierpnia odprawiło się w Moskwie poświęcenie szpitala chorych, na Worobiowych górach założonego na 60 ludzi, dla pracuiących około budowy kościoła pod tytułem Chrystusa Zbawiciela.

Od granic Hiszpańskich d. 11 Października.

W Perpignanie urządzone zostały dla Wschodnio - pireneyskiey dywizyi dwa woienne sądy; ieden dla zwykłych spraw, a drugi względem zbiegów Francuzkich. Nadto ustanowiony tam iest Sąd rewizyyny.

Wiadomość o poddaniu się twierdzy Hostalrich nie potwierdza się, lubo sądzić niemożna, ażeby się długo trzymać mogła. — Mimo rozesłanych przez uwolnionego Króla rozkazów, ażeby wszystkie konstytucyyne korpusy broń złożyły, ciągnie się ieszcze w Katalonii woyna. Z Lerida, przeciw którey twierdzy podwoiono teraz usiłowania, wyszedł niedawno oddział woyska pod rozkazami Apostaty Barbier, o którego pochodzie nic pewnego wiedzieć niemożna, iakkolwiek głoszą, iż pobity i rozproszony został. Jnna banda, która wyszła z Leridy pod traktierem z Organia, składać się miała z 150 ludzi i kroki swoie do Pons oznaczyła okrucieństwy, ale nakoniec przez skupionych mieszkańców zniszczoną bydź miała. Przybycie Marszałka Lauriston przed Leridę niemało zapewne przyłoży się do postępu woyska Francuzkiego w Katalonii; ponieważ dawno zamierzonemu oblężeniu Barcelony przeszkadzały ciągłe wycieczki w różne strony konstytucyionistów, na które mieć baczność musiano.

Znany rewolucyionista Włoski Hr. Lunati, który poprzysiągł żyć wolno lub umrzeć, wyszedł d. 5 b. m. z Urgel dla układania się z nami. Przybył do Cerdagne z 5ciu strzelcami, a za przybyciem do Bourg - Madame powiększona została iego eskorta, z którą udał się do Mont - Louis, zkąd zapewne będzie chciał się dostać do Marszałka Moncey, dla poddania siebie samego i twierdzy Urgel.

— D. 13 —

Podług listu z Perpignanu pod d. 9 Października Mina, Milans, Lobera i Rotten postanowili bronić się w Katalonii do ostateczności, co bądźby zaszło w reszcie Hiszpanii. To postanowienie nie zgadza się wcale z dotychczasowem postępowaniem tych konstytucyynych naczelników, i zdaie się, iż podłane im iest w usta od osob pragnących ich zguby; bo oświadczenia Miny, które zkąd inąd wiemy zasługuią na większą wiarę: powiedział bowiem, iak z Mataro piszą, iż podda się, iak skoro od Króla odbierze rozkaz. Jak sobie iednak bądź Marszałek Moncey znayduie się zawsze w gotowości do odparcia napadów konstytucyionistów, a Marszałek Lauriston postanowiwszy Gubernatora Pampelony i St. Sebastian, wszedł do Katalonii i nayprzód przeciw Leridzie postąpił. Wzięcie Pampelony aż do zbytku woysko nasze w wszystkie potrzeby woienne opatrzyło, i bardzo nam ułatwi zdobycie Leridy. Liczbę znalezionych w Pampelonie dział, podaią do 264, karabinów do 10,000, zapasu prochu do 4000 cetnarów, a kul do 800 cetnarów.

Nim woyska nasze w Katalonii obchodziły uwolnienie Króla Hiszpańskiego (na początku Października) posłany został posłaniec Francuzki, którego przyiął podpułkownik Szwaycarski. Temu oddał 200 listów od więzniów, którzy poddali nam się pod Lers, do swych kollegów w Barcelonie. Uwiadomił go oraz o poddaniu się Figueras. Sądziemy, iż wiadomość o naszych zwycięztwach

mieć będzie znaczny wpływ na opór konstytucyionistów w Katalonii, z właszcza, iż za poddaniem się Kadyxu i uwolnieniu Króla wszystkie ich nadzieie utrzymania się upadły. — Rotten pisał niedawno do Jenerała Curial.

Podług ostatnich doniesień z Mataro zerwane zost ły wszelkie układy z Barceloną i Marszałek Moncey rozkazał ciężkie działa przeciw tey twierdzy zaciągnąć. Udał się osobiście do leżącey blisko Barcelony wsi Saria, a ztamtąd daley o półtory mili od tey twierdzy leżącey wsi Badelona. — D. 12 odważyła się ieszcze osada na wycieczkę, i zapewne ostatnią.

Znany pod nazwiskiem Mosen Anten, brygadier i naczelnik Królewsko-Hiszpańskiego woyska, umarł d. 6 b. m. na odniesioną pod Hostalrich ranę. Mosen poświęcił się naukom Stanu Duchownego i woyskowy swóy stopień winien iedynie swey odwadze, z iaką za swego Króla walczył. On był naypierwszy, który wystawił chorągiew wiary i pod nią umarł.

Dopis. Officer, który do główney kwatery Jenerała Laroche-Aymont i Eroles przywiozł wiadomość o uwolnieniu Króla, posłany został z temże doniesieniem do Leridy, na co tamteyszy Gubernator odpowiedział, iż oczekiwać tylko będzie rozkazu Króla względem oddania Fraucuzom twierdzy.

Ballasteros i Palafox maią bydź uwięzionemi, a zwłaszcza Balasteros z wyiaśnień, które Riego dał. Mówią, iż przeszło 300 osób iest przez Riego obwinionych, a pomiędzy niemi znayduią się osoby posiadaiące we Francyi pewną wziętość.

Dziesięć wysokiego stopnia osób zostało wyrokiem Królewskim z Madrytu wygnanych. — Podług wieści Quiroga miał zostać w Kadyxie zatrzymany, gdy uyść chciał w maytkowskiem ubiorze.

Z Madryiu d. 9 Października.

W Xeres wydał Król pod dniem 4 b. m. wyrok, mocą którego żadnemu z członków Stanów ostatnich dwóch zgromadzeń nie wolno znaydować się na 5 mil od drogi w około, którą J. K. M. do stolicy poiedzie. Na zawsze zabroniony iest pobyt na 5 mil od Królewskiey rezydencyi Ministrom, radcom stanu, członkom naywyższego sądu, jeneralnym dowodcom, prefektom, urzędnikom sekretaryatu stanu i naczelnikom ochoczych milicyy, którzy te urzędy podczas konstytucyynego rządu sprawowali. Wyiętemi iednak są od tego rozporządzenia osoby, króre od wniyścia Francuzów od tymczasowey Junty lub Reiencyi urzędy otrzymały lub na posiadanie przed 7 Marca 1820 przywrócone zostały. Jeneralni dowódcy przystąpić zaraz maią do uskutecznienia tego wyroku, iakoż w Sewilli i Granadzie będzie zaraz uskuteczniony. W Xeres było równie iak w Puerto Santa Maria uroczyste *Te Deum* odspiewane, na którem znaydował się J. K. M. Droga, na którey pokaże się J. K. M. okryta iest ludem, który go pragnie widzieć i radość swoią z iego uwolnienia okazać. Xże Angouleme, który powróci tu z Królem i całym głównym swoim sztabem, (dnia 1 Listopada przybędą do Madrytu) zapewnił sobie miłość Hiszpanów przez okazywaną wszędzie ludzkość, a nadewszystko, że przy wzięciu Trocadero, gdzie

Francuzcy żołnierze wszystkich Hiszpanów wycinali, przez swoie ustawiczne napomnienia, aby z ludzkością postępowali, nie iednego życie ocalił. — Hr. Bourmont pozostanie z 8000 ludzi w Kadyxie. Wszystkie zaś Hiszpańskie woyska, wyiąwszy pułk Królowey, który zawsze okazywał się przywiązanym do Króla, opuściły Kadyx. Pułk Martial sprawił się przynaymniey podczas bombardowania bardzo dobrze, bo przebiegaiąc ulice wykrzykiwał: niech żyie Król! — Wyrobienie Królowi wolności w Stanach przypisuią Ministrowi sprawiedliwości Calatrava; wniósł bowiem naypierwszy, aby rozwiązały się Stany, przywróciły J. K. Mci władzę, iaką przed konstytucyią posiadał, i stósowały się do iego woli, a większość poszła za iego zdaniem.

Oczekiwany tu iest Bessieres z częścią swey dywizyi. Za pozwoleniem Rządu utworzyła się tu honorowa straż z młodzieży znakomitszych rodzin, która przeciw J. K. Mci wyiedzie.

Nayzapalensi rewolucyioniści, iak tu d. 2 doszła wiadomość, odpłynęli do Gibraltaru

Hr. Karol Odonel, jenerał kapitan dawney Kastylii, przybył d. 10 b. m. przed Ciudad Rodrigo, rozpoznał osobiście tę twierdzę i przekonał się, że przedmieście S. Franciszka może zaraz bydź iego woyskiem osadzone.

— Dnia 12. —

Morskie kąpiele uleczyły zupełnie N. Królowę na słabość nerwów.

Rozkaz Królewski, aby wszystkie Hiszpańskie woyska broń złożyły, uskuteczuia się iuż po twierdzach. Ceuta i Taryffa otworzyły iuż bramy, a Gubernator Ciudad Rodrigo prosił o zawieszenie kroków nieprzyiacielskich, ponieważ oczekiwać chce rozkazu J. K. Mci.

Junta Xeresu dała d. 4 w tamteyszym ratuszu świetny bal, na którym znaydowały się obecne tam NN. Osoby. Nazaiutrz rano po wysłuchaniu Mszy S. udali się NN. Królestwo z całą rodziną do kościoła S. Dominika, dla pobożnego odwiedzenia obrazu Naświętszey Maryi Panny. Tam, równie iak wszędzie, otaczały ich tłumy przychylnych, które ustawicznie wykrzykiwały: niech żyie Król udzielny! — D. 5 w wieczór miasto Xeres było wspaniale oświecone. D. 6 o godzinie 7 z rana udała się rodzina Królewska w dalszą drogę, i za przybyciem tego ieszcze dnia do Lebria powitaną została z szczerą wiernością i miłością.

Sądzą, iż Xże Angouleme nie wiedzie tu razem z Królem, azeby nie zdawało się, iż chce przypisać sobie część oddawanego J. K. Mci hołdu. Pomiędzy doniesieniami, które z różnych miast o radosnych obchodach uwolnienia J. K. Mci nadchodzą, na szczególnieysze zasługuie wspomnienie z Saragossy, gdzie Gubernator odebrawszy o północy wiadomość, kazał zaraz we wszystkie dzwony uderzyć, a o godzinie 2giey wszystkie domy zostały oświecone. Saragossa czyniąc dawniey bohaterski odpor potędze Napoleona, okazała teraz taki sam dla Króla.

Z Paryża d. 15 Października.

N. Król Hiszpański zaraz za przybyciem do Puerto Santa Maria wydał rozkaz do wszystkich konstytucyynych dowodców w twierdzach, aby one sprzy-

mierżonem Francuzko - Hiszpańskiem woyskom oddali, które obeymą ie w Jego Jmieniu. Gubernatorowie twierdz póydą zapewne za przykładem Kadyxu i tym sposobem ukończy się wnet woyna na półwyspiu. — Główna nasza kwatera znaydowała się d. 6 w Xeres i czynione są przygotowania do odwrotu. D. 7 trzecia kolomna woiennych ekwipażów udać się miała w drogę. D. 5 w wieczór Jenerał Bourmont obiął dowodztwo w Kadyxie, i sądzą, że on mieć będzie naczelne dowodztwo nad pozostałem w Hiszpanii woyskiem Francuzkiem, ieżeli Krol Hiszpański uzna potrzebę iego pozostania.

Nieprzyiacielska kolomna z 4 do 500 ludzi złożona, która d. 24 Września pod byłym Ministrem San Miguel z Tarragony wyszła i d. 28 przez Leridę przeszła, przebiegała Arragoniią. Lecz d. 8 Października dognaną została przez Jenerała Chastelux przy wsi Fraela, o 6 godzin drogi od Huerta i tyleż od Barbastro. Uderzono na nią żywo, porażono i rozpędzono. Wszystkie iey tabory dostały się w ręce naszego woyska; 40 konstytucyionistów, pomiędzy którem i 2 jenerałów, poległo na placu boiu, a przeszło 120 dostało się w naszą niewolą. Pomiędzy ostatniemi znayduie się także Jenerał San Miguel ciężko raniony. Od d. 9 ścigany daley był nieprzyiaciel.

Zawarta d. 27 Września kapitulacyia z twierdzą St. Sebastian zawiera takie same warunki iak z Santoną i Figueras. Kładziemy tu nayważnieysze z niey wyimki: Milicyiom zostawiono do woli należenia do osady i bycia do Francyi poprowadzonemi, lub powrócenia do domów. Rodziny i rzeczy osady będą morzem pod banderą Francuzką do Baiony zawiezionemi, a ztamtąd podana im zostanie sposobność dostania się daley. Zakryta bryka dozwolona iest wywieść osadzie, która pod żadnym pozorem nie może bydź rewidowana, ale musi także udać się do Francyi. Rzeczy nieobecnych officerów będą w zbroiowni złożone i troskliwie strzeżone. Zresztą każdemu bawiącemu w twierdzy podczas oblężenia Hiszpanowi wolno iest udać się, bez bycia pociąganym do odpowiedzi za polityczne swoie mniemania, gdzie mu się podoba, i nawet do którego zechce zagranicznego kraiu i na żądanie otrzyma paszport. Ktoby chciał wodą lub lądem udać się z osadą do Francyi iest mu także wolno. D. 2 Października obięły woyska Francuzkie lądową bramę i zewnętrzne warownie tey twierdzy.

Podług rozporządzenia J. K. Mci okręt Centarus, na którym Kontraadmirał des Retours zawdział swoią banderę, nosić ma na pamiątkę opanowania przed Kadyxem warowni Santi Petri iey nazwisko.

Xże Angouleme mianował Kontraadmirała, Barona Duperre, Viceadmirałem.

Jenerał porucznik Damas przybył d. 4 b. m. do Tuluzy.

Król Ferdynand ogłosił powszechne przebaczenie, od którego wyiętemi iednak są sprawcy rewolucyi.

Mina miał pod d. 12 Września żalić się w Liście do San Miguel: że tyle ludzi odstępuie sprawy konstytucyyney; on zaś, chociażby sam pozostał, będzie, iey wiernym, i sądzi, że Milans Lobera i Rotten toż samo uczynią.

P. Dieudonne zrobił medal, na którego pierwszey stronie znayduie się laurami okryta głowa Xcia Angouleme, a na odwrotney wystawienie bombardowania Kadyxu.

Roznoszący po Paryżu węgle zebrali się w liczbie do 800 i nosili po ulicach w tryumfie popiersie Xcia Angouleme i na placu zwycięztwa uwieńczyli posąg Ludwika XIV. Przekupki takąż odbyły processyią.

— Dnia 18. —

Xiąże Angouleme nie był wcale w Kadyxie, i szlachetny iego postępek, że iako oswobodziciel Hiszpanii, unika nawet pozoru tryumfu, zasługuie na podziwienie. Na początku Grudnia powróci J. Królewicowska M. do Paryża. Adjutant iego Xże Vantadour iuż tu przybył, i dwa pułki gwardyi i ieden woltyżerów wsiadaią w Kadyxie na okręty, dla odpłynienia do Francyi.

Podług listu z Madrytu Król Hiszpański zabawi niejaki czas w Sewilli i w kościele, w którym spoczywaią relikwiie S. Ferdynanda, każe przez dni 9 Msze miewać.

Margr. Mataflorida, były Minister Króla Hiszpańskiego i prezes Urgelskiey Rejencyi, poiechał po przeszło pięciumiesięcznem bawieniu w Tours do Hiszpanii.

Ces. Rossyyski Poseł przy Dworze naszem, Hr. Pozzo di Borgo, poiechał wczoray do Madrytu.

P. Villele zapewnia, iż woyna z Hiszpaniią nie kosztowała nas więcey iak 90 mill. Fr. a rachowano, iż przeszło 300 kosztować będzie.

Madryckie pisma mówią ustawicznie o rewolucyionistach, iako osobney klasie czyli sekcie. Jedna z ostatnich gazet wyraża: Zaślepieni ci ludzie nie upatruią w ustawicznych zwycięztwach Francuzów wstrętu ludu do konstytucyi, i powiedzieć o nich można, co pewien autor powiedział o Hebrayczykach: " Zyią w ustawicznem oczekiwaniu swoiego Messyasza, zamykaią uszy swoie zdrowey radzie, a oczy na to wszystko, coby ich oświecić mogło.,,

Baron Puymarin, dyrektor mennicy medalów, miał zaszczyt oddać J. K. Mci dwa wybite na oswobodzenie Hiszpanii Medale. Jeden zawiera na iedney stronie wizerunek Króla, a na drugiey napis: " Kochany i pożądany od Francyi Ludwik, za pomocą Boską przez swoią mądrość i zwycięzki oręż utwierdził prawa Królów, Hiszpanii nadał pokóy, a Króla Ferdynanda na tron przywrócił.,, Drugi okazuie na iedney stronie wizerunek Xcia Angouleme, a na drugiey napis: " Z Ludwika rozkazu Antoni, godny potomek wysokie swoiego Domu, przytłumił walecznym swoim orężem bunt, stał się Hiszpanii oswobodzicielem i przywrocił Króla Ferdynanda na iego tron.,,

Załobny obchód za Królową Maryią Antoninę d. 16 Października przypadł tego roku wczasie radości i tryumfu, i ieden z Burbonów, którego przywróciliśmy na tron i utwierdzili, przypomina nam tem żywiey wszystkie cierpienia rodziny Królewskiey. Z rana tego dnia mnostwo karet Dworskich udało się do dawnego i szanownego opactwa S. Dyonizego, gdzie spoczywaią ciała Królów Francuzkich. Ciało dyplomatyczne, maiąc na czele Nuncyusza Papiezkiego, zaięło mieysce po prawey stronie wiel-

kiego ołtarza, a przy nim zaięli mieysca Parowie i wielu jenerałów. Widziano także między niemi P. Chauveau-Lagarde, który bronił w r. 1793 nieszczęśliwey Królowey. Wielu Deputowanych znaydowało się na tym smutnym obrzędzie. J. Królewicowska Mość Monsieur zaiął z swoim orszakiem w kościele mieysce przed zakrytem siedzeniem Xiężny Angouleme (córki Ludwika XVI) która dla słabości nie mogła się tą razą na tem nabożeństwie znaydować.

Xiężna Berry z łoży na nieiaki czas mieszkanie swoie w Rosny.

Stósownie do rozporządzenia Ministra Morskiego skazani na galery żołnierze za nieposłuszeństwo maią bydź od innych zbrodniarzy odłączonemi.

Odkryto tu znowu dwoch młodych ludzi, którzy pokryiomu buntownicze pisma drukowali. Za drukowanie skazanemi zostali na 6ciomiesięczne więzienie i zapłacenie po 1000 Fr. kary pieniężney, a za rozrzucanie tych pism na 3chletnie więzienie i zapłacenie po 2000 Fr.

Hr. Chabrol, Prefekt departamentu Sekwany, rozkazał wydrukować Statystykę Paryża, podług którey Paryż na początku 18go wieku nie liczył iak 530,000 mieszkańców, gdy tymczasem w r. 1817 naliczono ich do 713,966, a w r. 1818 do 800,000. Przed 100 lat nie był Paryż tak daleko rozszerzony iak dzisiay, a ieżeli w ówczas iak teraz woyna wiele ludzi zabierała, tedy umiera ich teraz mniey na ospę iak dawniey. Od r. 1710 do r. 1810 urodziło się 1 mill. 931,897 dzieci, a umarło 1 mill. 935,379; w ogóle urodziło się więcey dzieci płci męzkiey niż niewieściey. Liczba podrzutków co rok bardziey się powiększa. — W Kwietniu umiera naywięcey ludzi, a w Lipcu naymniey. Między obiema temi miesiącami srodkuią, Marzec, Luty, May, Styczeń, Grudzień, Czerwiec, Wrzesień, Październik, Listopad, Sierpień. Jeżeli w Kwietniu umrze 16 ludzi, tedy w Lipcu umiera tylko 11. Aż do 25 roku umiera więcey męczyzn, a od tego roku do 50 więcey kobiet, wysokiego zaś wieku więcey kobiet dochodzi. W r. 1821 popełnionych lub tentowanych było 318 samobóystw, a 244 dopełnionych zostało. Pomiędzy samobóycami było 236 męczyzn. 35 zabiło się z zakochania, 126 z pomięszania zmysłów lub z zgryzoty, 43 zgrawszy się w karty, 15 dla ubostwa i nieszczęśliwości.

Z Włoch d. 6 Października.

Jego Swiątobliwość Papież Leon XII wyznaczył nieustaiącą Kongregacyią dla kraiu i spraw kościelnych, która przestawić mu ma wypadek prac swoich. Członkami iey są Kardynałowie: della Somaglia (jako Sekretarz stanu) Pacca, Galleffi, Severoli, de Gregorio, Sanseverino i Rivalora. Zapewniaią, iż dotychczasowa administracyia nie będzie zmienioną, ale tylko ieśli okaże się potrzeba, w niektórych punktach, stósownie do umiarkowanego charakteru nowego Papieża, wedle słuszności złagodzona. Obiór J. Swiątobliwości ucieszył i dotąd cieszy Rzymian. Przychylność, którą dawniey już posiadał, powiększa się przez iego pełne ludzkości i uprzeyme postępowanie, i zapowiada, iż będą w nim mieli prawdziwie kochaiącego Oyca i mą-

drego Rejenta. Posiada on dwóch braci i iedną siostrę, tudzież kilka synowców i synowic.

W okolicy Vinadio w Piemoncie odkryto niedawno ołowiany kruszciec pomięszany z srebrem, który bardzo ma bydź obfity.

Z Londynu d. 11 Października.

Ziedzie tu w krótce Xże Orleanu.

W tym roku w iednym tylko porcie Liwerpoolskim większy był przywóz bawełny o 90,000 pak, niżeli w roku zeszłym do tegóż czasu.

Z Lizbony piszą pod d. 22 Września: W tey chwili odbywa się obrządek pasowania naszego Króla na rycerza orderu podwiązkowego. Na stoiących w porcie naszem Angielskich okrętach powiewaią bandery i wszędzie huczą działa.

Przywieziona dnia 11 Lipca przez 3 Portugalskie okręty do Maranhao wiadomość o zaszłey w macierzyńskim kraiu przeciwney rewolucyi, tak wielkie zrobiła wrażenie, iż zaraz d. 14 większa część znakomitszych mieszkańców oświadczyła się za niepodległością i zaprowadzeniem nowego rządu z samych Brazyliyczyków. Lecz nadeszłe w tey chwili od Jenerała Madeira 8 okrętów z Bahii z 200 woyska po żywność, rzuciły tak wielki postrach, aby więcey woyska na ląd nie wysadzono, iż ustanowiona junta zaraz się rozeszła. Ustała iednak wnet obawa, i dwóch pierwszych kupców udać się miało do Itapikaru, dla porozumienia się względem przyłączenia do Cesarstwa Brazyliyskiego.

Z Hagi d. 17 Października.

Onegday odbyła się tu pierwszy raz rada Ministrów pod prezydencyią Viceprezesa rady stanu. D. 20 otworzy J. K. Mość uroczyście posiedzenia Stanów jeneralnych. — Królewic Następca tronu z Małżonką swoią przybył tu przez Antwerpiią i Rotterdam.

Od kilku dni wielu znakomitych Hiszpanów, tak konstytucyionistów iako i innych wyiechali z Bruxelli do Anglii.

Z Kopenhagi d. 18 Października.

Jutro zawdzieie Dwór za zmarłą owdowiałą Xiężnę Juliiannę Bentheim, z Domu Holstein - Glücksburg, na 8 dni żałobę.

Dotychczasowo sprawuiący tu interessa Króla Niderlandskiego, P. Lophem, poiechał w tymże zaszczycie do Dworu Szwedzkiego.

Dzisieysza Kolegiialna gazeta zawiera: 1) Królewskie rozporządzenie względem żeglugi na Elbie i 2) zawartą z anseatyckim miastem Hamburgiem umowę względem wzaiemnego wydawania zbiegów.

Podług doniesień z Christyianii pod d. 10 b. m. umarli Jenerał porucznik Seierstedt, dowodzący dywizyią Drontheimską, i Pułkownik Fischer, dowodzący w Frederikstadt.

Z Filadelfii d. 2 Września.

Przyszłym naszem Prezydentem zostanie zapewne teraźnieyszy Sekretarz stanu John Quincy Adams (syn godny sławnego Prezydenta John Adams w roku 1799. Ma on wielu współubiegaczów a między innemi Jenerała Jakson, zwycięzcę pod Nowym Orleanem, ale zdaie się, iż wiele Stanów nie chciałyby mieć na czele spokoyney Rzeczypolitey woyskowego.

DODATEK
DO Nro 88.
GAZETY KRAKOWSKIEY

z Krakowa Dnia 2 Listopada 1823 Roku w Niedzielę.

Z Londynu d. 14 Października.

Król tak dalece znayduie się zdrowy, iż wczoray znaydować się mógł na wielkiem polowaniu.

W nocy z d. 10 na 11 b. m. tak wielka była w okolicach Dowru burza, iż wiele okrętów na miałczyznę zaniosła i wiele dachów i kominów w mieście uszkodziła.

Lord Nugent, który iak tylko mógł naydłużey w Kadyxie bawił, odpłynął ztamtąd d. 17 Września na małym okręcie do Anglii. Jenerał Wilson nie znaydował się w Kadyxie, ale kierował obwarowaniem Cortadura. Na ostatniem posiedzeniu Stanów znaydowało się 62 deputowanych obecnych. Przepowiadaią iuż, iż przy odciągnieniu woyska Francuzkiego z Hiszpanii, pozostanie się tam na załodze 30,000 ludzi. — Lord Nugent przybył tu d. 11 b. m. z Kadyxu.

Porucznikowi Harwey, który iak wiadomo wysłany został od naszego Rządu iako kommissarz do rozpoznania stanu Mexyku, przydany iest drugi kommissarz w osobie P. Ward (Syna byłego Sekretarza w administracyi zbroiowni.)

W sobotę po południu Poseł Hiszpański, Admirał Jabat miał (podług Gazety Goniec) naradę z Ministrem Canning.

W piątek przybył tu goniec z listami z Neapolu.

Viceadmirał Halsted zawiesi banderę swoią na woiennym okręcie Jzis o 50 działach, który w Spithead do odpłynienia w gotowości stoi, dla zluzowania w dowodztwie na stacyi zachodnich Jndyy Komodora Owen. Ostatni obiąć ma dowodztwo po Viceadmirale w Halifax na stacyi północney Ameryki.

Naynowsze listy z Brazyli donoszą, że Maranham, ostatnie mieysce, które sprzyiało ieszcze Portugalii, poddało się iuż także Cesarzowi Brazyliyskiemu, a zatem oderwało się od Portugalii. — Do Fernambuko zaledwo nadeszła wiadomość o zmianie rządu w Portugalii, gdy tamteysza rządowa junta wydała do mieszkańców odezwę, napominaiąc ich aby konstytucyi byli wiernemi i zdrayców, którzy przeciwne mieć mogą zamiary

śledzili. Odezwa ta kończy się wykrzykiem: niech żyie S. Religiia nasza, konstytucyyne nasze zgromadzenie Brazyliyskie i konstytucyyny Cesarz Piotr pierwszy!

Dla nieszczęśliwych Jrlandczyków Raiah Aude w wschodnich Jndyiach podpisał 5000 rupiow, (12,500 Fr.) a iego Minister 2000 rupió (5000 Fr.) Do 21 Grudnia 1821 doszła ta Azyiatycka składka do 1,177,977 rupiy.

Kolumbiyski Jenerał Sucre potrafił sobię wyrobić u Peruwiańskiego Kongressu mianowanie jeneralnym Kapitanem całey kraiowey siły, i skoro to otrzymał, wyprawił Kongres do Truxillo, sam iest terąz panem całego Peru i będzie się chciał zapewne na tym stopniu utrzymać.

Od granic Tureckich d. 1 Października.

Spektator Smirneński zawiera co następuie o urządzeniu Grecyi: Podzielo ną iest na prowincyie, z których każdą rządzi eparcha, posiada uprócz tego kanclerzą, (który w niebytności eparcha podpisuie rozporządzenia, a w obecności iego razem z nim, dyrektora wydatków, poborcę i edyla. Ostatni iest naczelnikiem policyi i bezpośrednio przez rząd mianowany. Na wyspach i w nadmorskich miastach sprawuie tenże urząd kapitana portowego. Każda wieś ma reprezentantów w stosunku liczby mieszkańców i domów, i z 100 domów, wybierany iest ięden deputowany; iedna wieś chociażby nawet liczba iey domów przechodziła 400 nie może iednak więcey nad 4 wybrać. Ogłoszona w Astros d. 23 Kwietnia 1823 tymczasowa konstytucyia iest z niektóremi odmi nam prawie taka sama iak była w roku zeszłym ustanowiona. Oznaczonych w niey iest siedem ministerstw, czyli wydziałów administracyynych z sprawiedliwości, służby Bożey, skarbu, spraw morskich, woiennych wewnętrznych i policyi. Władza wykonawcza zdaie się teraz bardziey bydź ograniczoną niż dawniey. Sekretarz ienerelny kieruie sprawami zagranicznemi.

Listy z Scalanuova na początku Września pisane zapewniaią, co iednak ieszcze potwierdzenia potrzębuie, że ważna wyspa Mitelene niedaleko Dardanellów leżąca i do 200,000 mieszkańców licząca przyłączyła się do powstania Greków. Biskupa iako prymasa na czele tymczasowego rządu postawiła i nielicznych tam Turków do zamkow wpędziła. — Jedna część flotty Tureckiey stała podług tychże listów pod Scio i Kapitan Basza zabierał się do powrotu do Stambułu.

Z Korfu d. 8 Września.

Jussuf Basza, który długo zamknięty był przez Greków w cytadeli Patrasu, odpłynął ztamtąd z swoim orszakiem na okrętach Tureckich, które pod Patras stały, do Prevesy, dla zaciągnienia pod swoie znaki Albańczyków. Za obietnicą dobrey zapłaty udało mu się zebrać 5000, z którėmi udał się zaraz do Wonicy, gdzie stoiących Greków dla zabronienia im przechodu, rozpędzić mieli. Lecz zaledwo doszła Albańczyków wiadomość o pobiciu głównego korpusu pod Baszą Skutary, wzbraniali się walczyć, pod pozorem, iż wyznaczony im żołd nie odpowiada oczewistem niebezpieczeństwom, na które wystawić się maią. W takiem położeniu rzeczy naczelnik Albańczyków Hassan Belliusi zawarł z

Grekami umowę, mocą którey Grecy dozwolili wolno odciągnąć Albańczykom przez Makronoro, z przyrzeczeniem, iż więcey nie będą Tu kom dopomagać. Potem sami Albańczykowie dali ognia do namiotów Baszy, złupili ie i dopiero odciągnęli. Przestraszony tym wypadkiem Jussuf Basza zamknął się w zamku Wonicy. W krótce atoli wymknął się potaiemnie z 15 osobami na okręty Tureckie i powrócił do Patras.

Z Włoch d. 7 Października.

D. 5 Października, w oktawę obioru, odbyła się w kościele S. Piotra z zwykłemi obrzędami koronacyia nowego Papieża. Ciało dyplomatyczne znaydowało się w osóbney trybunie na tem obrzędzie. W wieczór był Rzym wspaniale oświecony.

Dniem pierwey Oyciec S. dla ulżenia swoim poddanym wydał następuiący edykt: Opłata na kataster zmnieyszona iest o połowę; podatek od fabrykacyi prochu i saletry, tak zwana opłata *per la fida a dei pascoli*, opłata od soli w Delegacyiach Urbino, Persaro, Ankona, Macerata, Fermo i Askoli, są zniesione. Podatek konsumpcyyny w legacyiach, który naywięcey ubogie klassy ludu uciąża, o szostą część, a brukowe w Rzymie od 35 Baioków na 20 są zmnieyszone; nakoniec opłata od wozów i koni w stolicy, wyiąwszy zbytkowe iest zupełnie uchyloną. Ulżenia te zaczną się od następnego nowego roku, wyiąwszy opłatę od wozów i koni, która zaraz ustaie.

Oyciec S. cieszy się naylepszem zdrowiem i dał ostatnich dni Kardynałowi Consalvi posłuchanie.

Z Wrocławia d. 16 Października.

Dziś nastąpił w zwykłym sposobie obior Xcia Biskupa Wrocławskiego i padł na dotychczasowego Sufragana Xiędza Siemońskiego. Naywyższe woyskowe i cywilne władze znaydowały się na tey uroczystości, a potem na wielkiem obiedzie, który kapituła dla pełnomocników dała.

Z Sztokolmu d. 14 Października.

Rodzina Królewska powróciła z letniego swoiego mieszkania do stolicy tuteyszey.

Przywóz do kraiu naszego w roku zeszłym wynosił 3,562,160 tal: 37 szyl: a wywóz 4.276,528 talarów bankowych i 20 szelingów. Przywóz z Finlandyi wynosił do 1,471, 178 tal: 4 sz. a wywóz 1,307,790 tal: 24 szyl:

Urodzay zboża w wschodniey Norwegii iest dobry, ale w zachodniey i północney mierny.

TEATR NARODOWY.

We Wtorek d. 4 b. m. Na Benefis Antoniego Zawadzkiego, daną będzie wcale nowa Komedyo-Opera w 1 akcie, z francuzkiego przez A. Żółkowskiego na język polski przełożona, pod nazwiskiem: *Utracyuszek*, którą poprzedzi także nowa Komedyia w 3 aktach z francuzkiego autora (Chwili płochości) na język polski przełożona, pod nazwiskiem: *Dwa Małżeństwa w iednym Domu.*

UWIADOMIENIE.

Przybyła tu zwierzętarnia przez krótki czas pokazywana będzie w Sali domu murowanym Pana Lubowieckiego na Kleparzu pod Nrem 4, Jako to: Dwa Egipskie Krokodylle i ieden Brazyliyski, tak zwany *Antilope* czyli rogaty koń, biały Niedźwiedź z Nowey Zemli, Cybetański kot z Brazylii, Marlbourg, Co-

litriches, Mangabay, czarny Saioux, biały Sai, czyli piszcząca Małpa, Maimon, dwa Cesarskie Orły z pozłacanemi dziobami, Zuraw, 4 stopy wysoki, Sęp Egipski, zielona Papuga i wiele innych gatunków rzadkich zwierząt. — Zwierzętarnia ta zaszczycona była odwiedzeniem przez N Cesarza Austryiackiego i N. Króla Neapolitańskiego w Wiedniu d. 19 Maia r. b. N. Króla Pruskiego w Berlinie, N. Króla Bawarskiego w Minchen, i N. Króla Saskiego w Dreznie. — Właściciele rzadkich tych zwierząt polecaią się względom Prześwietney Publiczności i upraszaią o łaskawe odwiedzenie.

Advinent, Oyciec i Syn.

W powyższym domu są także do widzenia Anatomicznie zrobione w Florencyi z wosku Figury *Adama* i *Ewy* w naturalney wielkości, wystawiaiące wewnętrzną budowę ciała ludzkiego, które tak doskonale podług natury są zrobione, iż zdaie się iakoby im tylko mowy i ruchu brakowało.

OBSERWACYE METEOROLOGICZNE.

robione w Obserwatoryum Astronomicznem Uniwersytetu Jagiellonskiego, *w Miesiącu Październiku roku* 1823.

Dzień	Wysoko: Baromet:			Stan Thermometru			Hygrometr	Wiatr	Stan Atmosfery.
	rano	po poł:	wiecz r:	rano	po poł:	wieczr:	rano pop: wie:	ran: p.p. w.	
28.	27.9,0	27.8,8	27.8,0	† 3,2	† 9	† 3,4	96° 55. 80.	NO.SO.O	poch. pog. pog.
29.	27.6,4	27.5,4	27.5,5	− 1.	† 10.	† 5	90. 40. 49.	SO.SO.SO	pog. poch poch.
30.	27.6,0	27.5,4	27.4,7	† 3,2	† 13	† 7	95. 66. 80.	SO.NO.SO	— pog. pog.
31.	27.2,8	27.2,0	27.2,1	† 6.	† 14	† 10.	90. 52. 72.	S. SO. S	— poch. poch.

DONIESIENIA.

Główna Dyrekcyia Górnicza podaie ninieyszem do publiczney wiadomości, iż przez śmierć Lekarza podwydziałowego ś. p. Krzyżanowskiego, wakuiąca iest posad Lekarza Górniczego przy dozorstwie Olkusko-Siewierskim z pensyią roczną w kwocie złp. 1400 z wolnym pomieszkaniem i opałem. Każden przeto maiący chęć o takową posadę ubiegania się, poda w prost do Główney Dyrekcyi Górniczey, naydaley z dniem ostatnim Listopada r. b. swą prośbę franco z potrzebnemi Allegatami w kopiiach wierzytelnych lub oryginałach, stopień Doktora Medycyny i Chirurgii dowodzącemi. — W Kielcach dnia 25 Października 1823 r.

Dyrektor Główny
Ulman.
Sekretarz Jeneralny
Kossowicz.

Niżey podpisany ma honor donieść, iż będąc osobiście na ostatnim iarmarku w Lipsku, sprowadził do swego Magazynu w Sukiennicach będącego znaczny transport Sukien, Double-Brochów, tak gładkich iako i w pasy, kortów, Kaźmirów naymodnieyszych, Wigoniow w różnych kolorach i gatunkach z pierwszych fabryk Sedańskich, Louvier, Veroiet i Niderlandskich, co wszystko za mierną i rzetelną cenę (á prix fixe) sprzedawać ofiaruie. — W Krakowie d. 24 Października 1823.

Kaietan Fuchs.